
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2010:10

Kyrklig copyright

Sammanfattning

I motion 2010:58 föreslås att varje nytt förslag om kyrkans böcker ska förberedas så att Svenska kyrkan skaffar sig copyright utan tidsbegränsning för de nya texter och tonsättningar som ska ingå.

Utskottet framhåller att det Bonusavtal som gäller sedan 2008 är betydelsefullt genom de rättigheter det ger Svenska kyrkan. Utskottet uttrycker sin förhoppning om att de samtal om publicering på intranätet som förs med Verbum snart ska slutföras. I sina överväganden ger utskottet en kortfattad beskrivning av vad som i dessa frågor gäller de evangelisk-lutherska kyrkorna i Danmark och Finland.

Mot bakgrund av att frågan är komplex och att samtalen med Verbum pågår föreslår utskottet avslag på motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:58.

Motionens förslag

Motion 2010:58 av Bo Hanson m.fl., Ge kyrkans böcker kyrklig copyright!

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att förbereda varje nytt förslag om kyrkans böcker på så sätt att Svenska kyrkan skaffar sig copyright utan tidsbegränsning för de nya texter och tonsättningar, som ska ingå i vad Kyrkomötet fastställer som kyrkans böcker.

Bakgrund

I motion 2010:58 hänvisar motionärerna till det avtal som i februari 2008 träffades mellan Trossamfundet Svenska kyrkan och Bonus Presskopia. De noterar att avtalet ger Svenska kyrkan rätt att kopiera ur följande böcker: Bibel 2000, Den svenska kyrkohandboken, Den svenska psalmboken, Den svenska evangelieboken, En liten bönbok, Den svenska kyrkohandboken, utdragen på engelska, franska, spanska och tyska, Den svenska psalmboken på finska, Kyrkohandboken på finska del 1, Psalmer i 2000-talet, Den svenska psalmbokens tillägg, Julevsåme Sålmmagirje/Lulesamisk psalmbok.

Motionärerna menar att kyrkligt arbete skulle gagnas av att församlingar och enskilda hade möjlighet att fritt kopiera och sprida utdrag ur kyrkans böcker. Därför bör det vara en målsättning att alla kyrkliga böcker på sikt disponeras fritt av Svenska kyrkan. Texter och tonsättningar bör bli föremål för förhandling om ersättning innan böckerna beslutas av Kyrkomötet, inte efter det att detta har skett.

Kyrkolivsutskottet behandlade år 2008 två motioner (2008:1, 2008:56) som rörde likartade frågor. I sitt betänkande (Kl 2008:16) gav utskottet bakgrunds-

information angående såväl upphovsrätten som Svenska kyrkans avtal med Bonus Presskopia. För närmare detaljer hänvisas till detta betänkande. Bl.a. nämnde utskottet att författare, tonsättare och bildkonstnärer äger rätten till sina verk och att denna rätt kvarstår i 70 år efter upphovsmannens död. Utskottet noterade också följande.

Det är mycket ovanligt att upphovsmannen avsäger sig sin upphovsrätt och därmed sin ersättning. På samma sätt är det mycket ovanligt att den som lever av sitt skapande godkänner en engångsersättning, i synnerhet inom områden som skönlitteratur, dikter och musik. Det kan däremot förekomma att exempelvis icke professionella skribenter accepterar en engångsersättning. Att bedöma engångsersättningens storlek är svårt, då man ska bedöma värdet av verket i framtiden.

Mot bakgrund av detta konstaterade utskottet i sina överväganden: ”Utskottet ser inte någon möjlighet för Svenska kyrkan att lösa ut alla copyrightinnehavare, utan vill värna om författareshet och tonsättarens rättigheter till skälig ersättning för sitt arbete.”

Utskottet noterade också, med anledning av motion 2008:56 att samtal pågick med Verbum med målet att nå en lösning där stora delar av materialet i de kyrkliga böckerna, med hänsyn taget till upphovsrättslagen, skulle bli tillgängligt digitalt. I sina överväganden sade sig utskottet vilja göra Kyrkostyrelsen uppmärksam på ”den situation som råder idag vad gäller upphovsrätten och Svenska kyrkans böcker, så att rättighetsfrågan tas i beaktande då dessa böcker ses över”.

Som svar på en fråga (2009:17), vid 2009 års kyrkomöte, meddelades att samtal med Verbum alltjämt pågick i syfte är att göra psalmboken digitalt tillgänglig på Svenska kyrkans intranät.

Utskottets överväganden

<p>Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:58.</p>

Utskottet menar att det Bonusavtal som gäller sedan 2008 är betydelsefullt genom de rättigheter som det ger Svenska kyrkan när det gäller att publicera material. Enligt den information som utskottet har fått är de i bakgrundsteckningen nämnda samtalen med Verbum nära sin avslutning. Syftet med samtalen är att göra det möjligt för Svenska kyrkan att publicera psalmboken på intranätet. Det är utskottets förhoppning att dessa samtal snart ska kunna slutföras så att den avsedda publiceringen blir möjlig.

I sammanhanget finner utskottet det vara intressant att notera att den danska psalmboken är åtkomlig på internet, både vad gäller texter och melodier. Dock går det inte att lyssna på den sjungna psalmen så att text och musik hörs samtidigt. Text och melodi presenteras var för sig och melodin finns enbart som en kortare ljudslinga. Också den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har sin psalmbok publicerad på internet, men i varje fall för en rad nyare svenska psalmer ges där upplysningen att texten inte kan publiceras, eftersom upphovsrättsliga förhandlingar pågår. Däremot finns i sin helhet texterna i evangeliebok och kyrkohandbok som pdf-filer på internet.

Regelverket om copyright är komplicerat och en lösning i enlighet med det som motionärerna föreslår skulle sannolikt vara svår att åstadkomma. Det handlar om en lång rad upphovsrättsinnehavare med vilka individuella avtal skulle behöva träffas. Mot bakgrund av frågans komplexitet och det faktum att samtal med Verbum pågår, anser inte utskottet att det är lämpligt att nu ge Kyrkostyrelsen det föreslagna uppdraget. Motionen bör således avslås.

På Gudstjänstutskottets vägnar

Alve Svensson, ordförande

Michael Kjörling, sekreterare

Beslutande: Alve Svensson, ordförande, Timmy Leijen, Sofija Pedersen Videke, Johan Åkesson, Nanna Tranströmer, Johan Blix, Johan Lothigius, Ingegerd Flock Andersson, Anna-Sara Walldén, Sonja Grunselius, Fredrik Nilsson, Ola Isacson, Torbjörn Arvidsson, Christina Holmgren och Ylva Wahlström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Johansson Berg, Anna-Karin Stråle Börjesson, Olle Burell, Åke Andreasson, Gunilla Lindén, Katarina Ramnerö Ödestad, Svante Erlandsson, Astor Karlsson, Birgit Ahlström, Mikael Mogren, Torvald Johansson, Margareta Viklund, Gerd Gabrielsson och Bengt Inghammar.

Biskoparna Martin Lind och Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.